

через скорочення концентрації капіталу в галузях виробництва сільськогосподарської сировини, який, фактично унеможливає здійснення ефективного розвитку основних галузей сільського господарства, переробної та харчової промисловості. Останнє, на фоні посилення конкурентної боротьби з постачальниками продукції іноземного виробництва на внутрішньому ринку, стає основою подальшого скорочення внутрішнього виробництва.

Література.

1. Сільське господарство України у 2012 році. Статистичний щорічник / Державна служба статистики України ; Під заг. кер. Ю.М. Остапчука. - К., 2013. – 372 с.

2. Статистичний щорічник України за 2012 рік / Державна служба статистики України ; За ред. О.Г. Осауленка – К.: «Консультант», 2012. – 588 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

***Левкіна Р.В., к.е.н., доцент, Мельник К.Р., студент*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

В останні роки спостерігається зростання попиту на олійні культури як на світових ринках, так і на ринку сільськогосподарської продукції України. Особливо популярним серед олійних культур є соняшник та продукти його переробки. Вітчизняні підприємства на території України соняшник як польову культуру почали вирощувати в середині ХІХ ст. В 1881 році під соняшником було засіяно 9 тис.га, а в 1913 році у 8 разів більше – вже 76 тис.га.

Наразі розмір посівних площ соняшнику в Україні становить 5,2 млн.га, проти лише 1,6 млн.га у 1990 році. В структурі посівних площ на соняшник припадає 66,1%, проти оптимального науково обґрунтованого не більше 16%.

Саме цим обумовлена актуальність обраного дослідженняності виробництва та реалізації соняшнику, як найбільш прибуткової та важливої культури в продовольчому плані й виснажливої для ґрунтів, в умовах сталого розвитку.

* Науковий керівник – Левкіна Р.В., к.е.н., доцент

Теоретико-методологічними аспектами проблеми підвищення ефективності виробництва соняшнику присвячено праці багатьох вчених-економістів, а саме: Іванова Н.А., Кириченко В.В., Маслак О.О., Червена І.І. та інших науковців.

Виробництво соняшнику, як найбільш поширеної олійної культури, є стратегічно важливою проблемою для розвитку національної економіки України. Незважаючи на складність сучасного економічного стану сільського господарства України, підприємства, що займаються виробництвом і переробкою олійних культур, насичують ринок своєю продукцією й мають змогу нарощувати виробництво. Виробництво соняшнику має низку проблем, вирішення яких є необхідною умовою забезпечення внутрішньої стабільності держави та зміцнення її позицій на міжнародних ринках.

Аграрна сфера виробництва є преорієнтованою, бо формує умови для вирішення проблеми продовольчої безпеки країни [1]. Зростання макро-економічних показників вимагає створення умов для розвитку екологічно безпечного виробництва, покращення рівня життєдіяльності населення та його відтворення, збереження навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Дослідження проблем сталого розвитку останнім часом велося з наростаючою інтенсивністю. Причому, як підкреслюється у наукових працях, це не данина моді, а фундаментальне завдання сучасності [2].

З метою підвищення продуктивності виробництва й поліпшення якості продукції максимально використовуються біологічні фактори збільшення природної родючості ґрунтів, агроекологічні методи боротьби із шкідниками і хворобами, а також переваги біорізноманіття, зокрема місцевих та унікальних видів, сортів, порід тощо [3, 4].

Велику увагу зазначена проблема привертає погляди дослідників, які працюють у сфері аграрної економіки. Переконалим свідченням обґрунтованості такого твердження є видання численних публікацій, присвячених проблемам сталого розвитку агропромислового комплексу [5-7]. Це зрозуміло, оскільки проблема сталого розвитку особливо чітко проявляється в сільському господарстві де природа та людська діяльність тісним чином об'єднуються між собою. Більш того, саме в даній галузі проблеми збереження навколишнього середовища сьогодні у світі виходять на перший план [8]. Питання сталого розвитку останнім часом розглядається як з глобального погляду, так із більш конкретних галузевих та регіональних підходів.

Вважаємо, що стабільний розвиток аграрних підприємств потрібно визначати як сукупність взаємопов'язаних складових: екологічної, природної, організаційно-управлінської, ресурсно-виробничої, демографічної, соціальної, фінансово-економічної, кадрової. Вирішальне значення, на наш погляд, має соціальна складова, що пояснюється кінцевою метою стабільного економічного зростання – забезпеченням високого рівня життєдіяльності людини через задоволення її потреб у товарах та послугах.

На основі підприємств Харківської області: ТОВ «Агро-Інвест» Дергачівського району, ПП «Агропрогрес» і ПОСП «Рояківка» Кегичівського району, проведено детальний аналіз виробництва та реалізації соняшнику. Дослідження показало, що виробництво соняшнику є досить перспективним, але для подальшого його розвитку та покращення результатів ефективності з виробництва соняшнику на засадах сталого розвитку необхідно враховувати деякі особливості, серед яких: поліпшення використання землі на основі підвищення її родючості і зростання врожайності сільськогосподарських культур. Ці завдання успішно вирішуються шляхом вирощування сільськогосподарських культур за технологією програмованих урожаїв з використанням досягнень науки, передової практики і забезпеченням високої якості праці.

Дотримання концепції сталого розвитку та її основних принципів вимагає свідомого та відповідального ставлення до результатів діяльності підприємства, що, в свою чергу, пов'язано не лише із підвищенням економічної ефективності діяльності підприємства, але й урахуванням впливу виробничих процесів на навколишнє середовище. Відповідно предмету дослідження вирощування соняшнику на площах, що перевищують науково обґрунтовані норми надмірно виснажують родючі ґрунти та створюють основу для подальшої неефективної діяльності навіть при застосуванні у великій кількості добрив, стимуляторів росту та врожайності, систем захисту рослин. Тому одним з напрямів вдосконалення діяльності підприємств, підвищення його економічних показників та стабільного зростання є приведення до норми структури посівів та застосування селекційних інновацій, які дозволяють підвищити врожайність, тим самим не зменшуючи валовий збір.

Розрахунок ефективності виробництва соняшнику у підприємствах, враховуючи вдосконалену структуру посівних площ та запропоновані нами гібриди (Гітанік, Піонер, Балкан) свідчить про суттєве збільшення показників рентабельності до рівня 62- 87 % Дані підтверджують можливість аграрних підприємств до пошуку резервів збільшення економічної ефективності соняшнику в умовах сталого розвитку.

Підвищення ефективності аграрних підприємства на засадах сталого розвитку повинно відбуватися на основі формування та реалізації відповідних стратегій з огляду на екологічність та соціальні ефекти, що виникатимуть при їх реалізації. Наявність невикористаних резервів сприяє пошуку додаткових шляхів, серед яких запровадити високопродуктивних гібридів.

Література.

1. Левкіна Р.В. Глобалізація та її вплив на розвиток економіки [Текст] / Р.В. Левкіна, А.В. Левкіна // Вісник ХНТУСГ ім. Петра Василенка. Економічні науки. Вип. 138. — Харків: ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2013. — С. 204-207.
2. Онищенко О. Регіональні аспекти сталого розвитку агропромислових комплексів / О. Онищенко, В. Юрчишин // Економіка України. - 2005. - № 9. - С.92-93.
3. Горчаков Я.В. Тенденции развития и рыночные аспекты мирового органического земледелия / Я.В. Горчаков. - Барнаул: «Аз Бука», 2004. - С. 97
4. Вовк В. Сертифікація органічного сільського господарства в Україні: сучасний стан, перспективи, стратегії на майбутнє [Текст] / В. Вовк // Проект аграрного маркетингу. - Львів, 2004. - С. 5.
5. Шубравська О.В. Сталій розвиток агропродовольчої системи України / О.В. Шубравська. - К.: Ін-т економіки ПАН України, 2002. - 204 с.
6. Сталій розвиток регіональних агропромислових комплексів / НАН України. Об'єднаний інститут економіки, за. ред. В.М. Трегобчука. — К. 2005. — 256 с
7. Попова О. ІІ. Сталій розвиток агросфери України: політика і механізми / О. А. Попова / НАН України, ін-т екон. та про-гнозув. - К. 2009. - 352 с.
8. Данилов-Данильян В.И. Экологический вызов и устойчивое развитие / В.И. Данилов-Данильян, К.С. Лосев. - М.: Прогресс-Традиция, 2000,- 332 с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПЛАНУВАННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

*Лелюк М.В., асистент,
Полтавська державна аграрна академія*

В умовах, коли досягнення системою стійкості та формування передумов для її сталого розвитку стають, за словами М. М. Лябах, навіть більш значущими, ніж підвищення ефективності даної системи [2, с. 163], виникає нагальна потреба у формуванні сукупності показників, які б дозволили зорієнтувати процеси планування саме на